

ARNAU COMPANYY

La premsa a Mallorca en el segle XX

EDICIONS **DOCUMENTA** BALEAR

2015

PRESENTACIÓ

Aquest volum aplega deu treballs sobre la història de la premsa escrita a Mallorca en el segle XX que vaig publicar entre el 1994 i el 2010. Varen aparèixer com a capítols de llibres, miscel·lànies o actes de congressos sobre mitjans de comunicació o a revistes, com *Estudis Baleàrics*.

Estan ordenats cronològicament, tot i que la perspectiva d'anàlisi no sempre és la mateixa. Hi ha treballs sobre etapes concretes, com la premsa diària en el canvi de segle XIX al XX; la primera etapa de la Premsa Forana, iniciada amb l'aparició, el juliol de 1883, del setmanari *El Felanigense* fins a la ruptura que suposà l'inici de la Guerra Civil; l'activitat periodística durant la dècada de 1920; la premsa diària a les acaballes del franquisme i la premsa escrita des de 1983 fins al 2008. També hi ha estudis monogràfics sobre publicacions periòdiques, com la revista cultural *Documenta* (1941-48) o la revista *Cort* durant la Transició Democràtica. A més, hi ha alguns treballs sobre el món del periodisme, com la síntesi sobre els periodistes de les illes que treballaren a la premsa diària barcelonina entre 1900 i 1936 o el inicis de l'associacionisme en aquest àmbit. Així mateix, hem d'incloure un estudi de la recepció de tres fets fonamentals de la primera meitat del segle XX a la premsa diària i a la ràdio, com varen ser el cop d'Estat de Míguel Primo de Rivera (setembre de 1923), la proclamació de la Segona República (abril de 1931) i l'aixecament militar (juliol de 1936).

Per poder completar una bona visió de l'evolució de la premsa mallorquina del segle XX, el lector podrà observar amb facilitat la manca d'estudis sobre el període republicà i el franquisme —en aquest sentit, únicament tractat en l'excepcionalitat d'una revista especialitzada com *Documenta* en la dècada de 1940 i en la premsa diària a les acaballes del franquisme. Tot i aquesta salvetat, pens, que els treballs que aplegam tenen alguns elements comuns i que donen una visió de

l'evolució de la premsa mallorquina al llarg del segle XX, tot i l'absència d'estudis sobre el període republicà i la Guerra Civil. Per si de cas, aquest s'ha intentat subsanar amb un capítol inèdit sobre una cronologia de la premsa mallorquina durant el segle XX.

També crec que és interessant els múltiples enfocaments que el lector pot deduir dels treballs, des d'anàlisis monogràfics sobre alguna publicació –amb una voluntat clara de plantejament i fixació metodològica exportable, sobretot en el cas de *Documenta*, a altres investigacions monogràfiques sobre premsa. En aquest sentit, record la primera vegada que vaig topar el pare Gabriel Llopart després de la publicació de la miscel·lània dedicada a mossèn Josep Estelrich en la qual hi vaig incloure l'estudi sobre la publicació *Documenta* que em digué: «No em pensava que una publicació pogués donar per tant d'anàlisi.» Precisament, el pare Llopart em contà com havia publicat el seu primer treball històric a la publicació santjoanera.

L'edició d'aquest recull d'articles també vol tenir una voluntat pedagògica i, per això, he inclòs un ampli apèndix que ajuda a completar els articles i podem ser una bona eina de treball. Per contra, he decidit suprimir alguns dels apèndix de l'article sobre *Documenta* ja que, des de l'òptica d'estudi de la premsa, no tenen gaire d'interès.

Des del començament del decenni de 1990, després de llicenciar-me en història per la Universitat de les Illes Balears i començar la tasca investigadora, una de les línies de treball que més em varen atreure va ser la història de la premsa. Això, bàsicament i vist en perspectiva, va ser motivat per diversos factors. Primer, la sort d'entrar en contacte amb el professor Sebastià Serra Busquets, que, sens dubte, havia estat un dels iniciadors dels estudis d'història dels mitjans de comunicació amb una metodologia moderna i que havien superat els treballs merament catalogals. En segon lloc, el meu interès pel món periodístic es va veure incrementat notablement per la meua entrada, l'octubre de 1991, com a redactor a la *Gran Enciclopèdia de Mallorca*, editada pel Grup Serra. Aleshores, el contacte i el compartir edifici amb les redaccions dels diaris *Última Hora* i *Baleares* va fer augmentar el més interès pel món periodístic. En aquest sentit, uns altres aspectes notables d'estímul varen ser, d'una banda, la realització d'un curs de Doctorat en Història, impartit pel professor Miquel Duran Pastor, sobre la metodologia